17/12/2020

Το Πολυφωνικό Καραβάνι στην Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά της UNESCO

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Την εγγραφή μετ' επαίνων του προγράμματος «Το Πολυφωνικό Καραβάνι, Ερευνώντας, Διαφυλάσσοντας και Αναδεικνύοντας το Πολυφωνικό Τραγούδι της Ηπείρου» στον Κατάλογο Καλών Πρακτικών Διαφύλαξης της 'Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ενέκρινε στη 15η ετήσια συνεδρίασή της (14-19/12/2020) η Διακυβερνητική Επιτροπή της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της 'Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003).

Όπως δήλωσε η υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνα Μενδώνη, **«το πρόγραμμα για το Πολυφωνικό Τραγούδι της Ηπείρου, είναι η πρώτη εγγραφή της Ελλάδας στον Διεθνή Κατάλογο Καλών Πρακτικών Διαφύλαξης της 'Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς με τους επαίνους της Επιτροπής για την αρτιότητα της υποψηφιότητας. Ό,τι αποτελεί τη συλλογική ταυτότητα του λαού μας, είναι οι παραδόσεις μας, οι τεχνικές, οι πρακτικές, οι γιορτές που περνούν από στόμα σε στόμα, από γενιά σε γενιά. Το υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, με το Εθνικό Ευρετήριο, φροντίζει για την καταγραφή, την αποτύπωση και τη διασφάλιση αυτών των στοιχείων που συνθέτουν την 'Αυλη Πολιτιστική Κληρονομιά».**

Η Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της 'Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς αποτελεί διεθνή συνθήκη που υιοθετήθηκε από την UNESCO το 2003 και κυρώθηκε από την Ελλάδα το 2006. Προέκυψε ως ώριμος καρπός του διεθνούς προβληματισμού σχετικά με την έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς, με ιδιαίτερη έμφαση στις πολιτισμικές πρακτικές που συγκροτούν τη ζωντανή παράδοση (π.χ. μουσική, χορός, γνώσεις και πρακτικές κ.ά.) και οι οποίες δεν αφήνουν πάντοτε απτό, υλικό ίχνος. Καθ' ύλην αρμόδια Υπηρεσία για την εφαρμογή της Σύμβασης στην Ελλάδα είναι η Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΔΙΝΕΠΟΚ) του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Ο Κατάλογος Καλών Πρακτικών Διαφύλαξης της 'Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς περιλαμβάνει προγράμματα, σχέδια και δραστηριότητες διαφύλαξης, τα οποία αντανακλούν με τον καλύτερο τρόπο τις αρχές και τους στόχους της Σύμβασης. Το «Πολυφωνικό Καραβάνι, Ερευνώντας, Διαφυλάσσοντας και Αναδεικνύοντας το Πολυφωνικό Τραγούδι της Ηπείρου» είναι ένα πρόγραμμα μακράς διάρκειας που πραγματοποιείται στην παραμεθόριο της Ηπείρου (κυρίως στα χωριά των Ιωαννίνων και στις επαρχίες της Θεσπρωτίας), όπου άλλωστε έχει τις ρίζες του το πολυφωνικό τραγούδι, και στην Αθήνα. Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι αποτελεί σύνθετο πολιτισμικό φαινόμενο βαθιά ριζωμένο στον χρόνο και τον χώρο. Είναι συνυφασμένο μεταξύ άλλων με την κοινοτική δομή και έκφραση των πληθυσμών της παραμεθόριας Ηπείρου και της ελληνικής μειονότητας της Αλβανίας, των οποίων, όπως και άλλων εθνοπολιτισμικών ομάδων, αποτελεί ζωντανό στοιχείο πολιτισμικής ταυτότητας. Στο Εθνικό Ευρετήριο 'Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας εγγράφηκε το 2016.

Περισσότερες πληροφορίες για το στοιχείο είναι διαθέσιμες στο http://ayla.culture.gr/ipeirotiko_polyfonico_tragoudi/

Το «Πολυφωνικό Καραβάνι» περιλαμβάνει επιμέρους δράσεις, όπως εργαστήρια και φεστιβάλ πολυφωνικού τραγουδιού, σε πόλεις και χωριά όλης της ηπειρωτικής και νησιωτικής Ελλάδας με σκοπό τη διαφύλαξη και

ανάδειξη της παράδοσης του πολυφωνικού τραγουδιού, όπως είναι οι παρακάτω:

• Συστηματική επιτόπια έρευνα και τεκμηρίωση της Ομάδας του «Πολυφωνικού Καραβανιού» (ΑΜΚΕ ‘Απειρος) σε χωριά με παράδοση στο πολυφωνικό τραγούδι με σκοπό την οπτικοακουστική καταγραφή, διαφύλαξη και ανάδειξη της μουσικής πολυφωνικής παράδοσης .

• Το «Αρχείο Πολυφωνικού Τραγουδιού» με ψηφιοποιημένο οπτικοακουστικό υλικό τόσο από την επιτόπια έρευνα όσο και από παλαιότερες καταγραφές.

• Τη θεσμοθέτηση δύο μεγάλων διοργανώσεων, όπως είναι οι Διεθνείς Συναντήσεις Πολυφωνικού Τραγουδιού στην Ήπειρο και οι Μεγάλες Γιορτές Πολυφωνικού Τραγουδιού στην Αθήνα.

• Η μετάδοση της παράδοσης του πολυφωνικού τραγουδιού μέσω της μη τυπικής εκπαίδευσης στα εργαστήρια για νέους με αποτέλεσμα την εμφάνιση μίας νέας και δραστήριας γενιάς ερμηνευτών πολυφωνικού τραγουδιού.

Παράλληλα δημιουργεί γέφυρες επικοινωνίας μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων πολυφωνικού τραγουδιού και σε διεθνές επίπεδο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην απόφασή του το αρμόδιο όργανο της Σύμβασης συγχαίρει την Ελλάδα:

• για την υποβολή αυτής της υποδειγματικής υποψηφιότητας ως καλής πρακτικής διαφύλαξης στοιχείου άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, η οποία προέκυψε από μία πρωτοβουλία μεμονωμένων ατόμων και ενός μη κυβερνητικού οργανισμού.

• για το γεγονός ότι η δράση του «Πολυφωνικού Καραβανιού» διακρίνεται για την ιδιαίτερα ευπροσάρμοστη και δημιουργική προσέγγιση, που έλαβε τη μορφή σχεδίου διαφύλαξης.

• για το γεγονός ότι η δράση αντιμετωπίζει με τρόπο υποδειγματικό τους κινδύνους που απειλούν το πολυφωνικό τραγούδι μέσω της στενής συνεργασίας μεταξύ των διαφορετικών φορέων αυτή της κληρονομιάς.

Η Ελλάδα στη Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της ‘Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003)

Η Ελλάδα έχει μέχρι στιγμής εγγράψει 8 στοιχεία άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο ‘Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας (UNESCO, 2003) ενώ για τον ίδιο Κατάλογο έχει υποβληθεί και η

υποψηφιότητα «Ο εορτασμός του Δεκαπενταύγουστου σε δύο ορεινές κοινότητες της Βόρειας Ελλάδας: Τρανός Χορός στη Βλάστη και Πανηγύρι στο Συρράκο», η οποία αναμένεται να κριθεί σε επόμενη διακυβερνητική διάσκεψη της Επιτροπής.

Τα 8 εγγεγραμμένα στοιχεία άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της ‘Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας (UNESCO, 2003) είναι τα εξής:

1. Μεσογειακή Διατροφή, 2013, από κοινού με Ιταλία, Ισπανία, Μαρόκο, Πορτογαλία, Κύπρος, Κροατία

2. Η Τεχνογνωσία της Παραδοσιακής Μαστιχοκαλλιέργειας στη Χίο, 2014

3. Η Τηνιακή Μαρμαροτεχνία, 2015

4. Το εθιμικό δρώμενο των Μωμόερων σε οκτώ χωριά της Κοζάνης, 2016

5. Το Ρεμπέτικο, 2017

6. Η Τέχνη της Ξερολιθιάς, 2018, από κοινού με Γαλλία, Ελβετία, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρο, Σλοβενία

7. Η Μετακινούμενη Κτηνοτροφία, 2019, από κοινού με Αυστρία, Ιταλία

8. Βυζαντινή Μουσική ή Ψαλτική Τέχνη, 2019, από κοινού με την Κύπρο

Πηγή: ΑΜΠΕ